

Tres caixes plenes d'art:
Tàpies, les textures i els materials de
l'entorn. Miró, els símbols i els colors.
Picasso, els sentiments i les emocions.

Lourdes Martín Herrero

Tres caixes plenes d'art:
Tàpies, les textures i els materials de l'entorn.
Miró, els símbols i els colors.
Picasso, els sentiments i les emocions.

La realització d'aquest projecte ha estat possible gràcies a una llicència d'estudis retribuïda concedida pel departament d'educació de la Generalitat de Catalunya, en la modalitat B1 del curs 2008-2009. Resolució EDU/2276/2008, de 9 de juliol (DOGC núm. 5176 18/07/2008)).

El departament d'educació no és el responsable de les despeses originades en el desenvolupament i creació del projecte.

La utilització d'imatges referents a Picasso ha estat autoritzada per VEGAP, així com les de Tàpies. La fundació Joan Miró de Barcelona ha recolzat aquest treball des del seu departament d'educació. L'ús del projecte realitzat està limitat a fins didàctics, no comercials, dins l'àmbit escolar.

Introducció:

Tres caixes plenes d'art pretén ser un recull de propostes i recursos adreçades als/les mestres d'educació infantil per a treballar, dins el llenguatge plàstic, artistes propers al nostre entorn: Tàpies, Miró i Picasso.

Aquests artistes, com molt d'altres, permeten realitzar un treball molt ampli i enriquidor amb els nens i nenes d'educació infantil, és per això que a les nostres escoles, sovint, se'n realitzen projectes.

A través de les seves obres transmeten missatges de pensaments, emocions, d'estil, de tècniques emprades, etc que amb el suport de la mestra/el mestre els nens i nenes van interpretant i fent-se seves. Aquesta comunicació, embolcallada amb una mica de màgia per part de l'adult que dirigeix les activitats o projecte, fa que els infants s'endinsin en la vida i en l'obra de l'artista. Per que els artistes, a través dels seus quadres, de les seves escultures, dels seus cartells, etc, ens donen a conèixer unes pinzellades de la seva vida, de la seva experiència i comunicació amb el món.

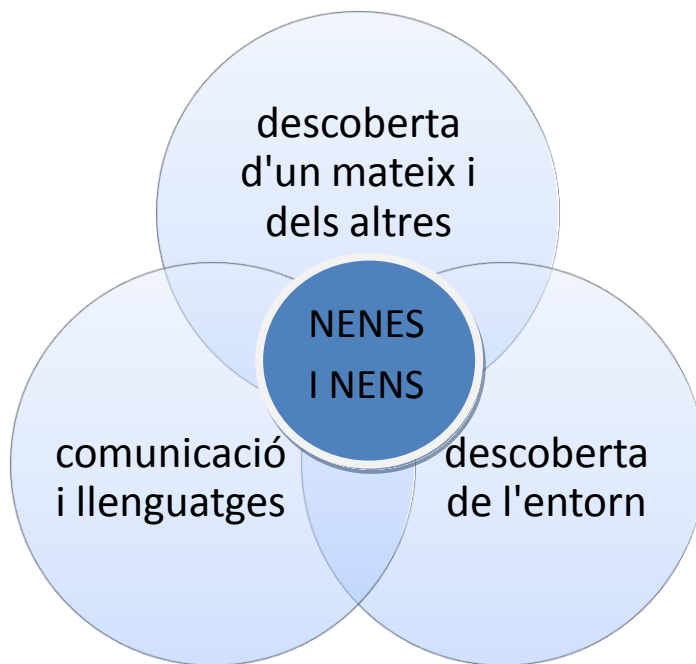
Aquesta transmissió de missatges, d'alguna manera codificats per l'artista, permet als nens i nenes haver d'utilitzar moltes estratègies d'anàlisi, percepció, interpretació, pensament, simbolisme, etc per a esbrinar-los; es converteix, doncs, en una activitat mitjançant la qual coneixen parts de la vida de l'artista, determinades obres, coneixen les tècniques plàstiques que han fet servir en la seva realització i, tot plegat, obre un món als infants per poder expressar-se i comunicar-se amb un llenguatge no verbal, que surt de molt endins.

A educació, en concret a l'educació infantil, les mestres i els mestres partim de la no fragmentació del coneixement; l' infant és global, hi influeixen tots els aspectes que el rodegen, conscient i inconscientment, directa i indirectament. Els nens i les nenes creixen integrant en el seu bagatge tots els aspectes que l'envolten i només per a atendre'ls tots, es fa necessari realitzar una programació seccionada en tres àrees¹.

I dic seccionada i no fraccionada o dividida, perquè aquestes tres àrees són com peces que encaixen entre elles i que fins i tot se superposen amb franges compartides; totes juntes fan el tot.

---

¹ Decret 181/2008 DOGC núm. 5216 d'ordenació del currículum del segon cicle d'educació infantil (parvulari).

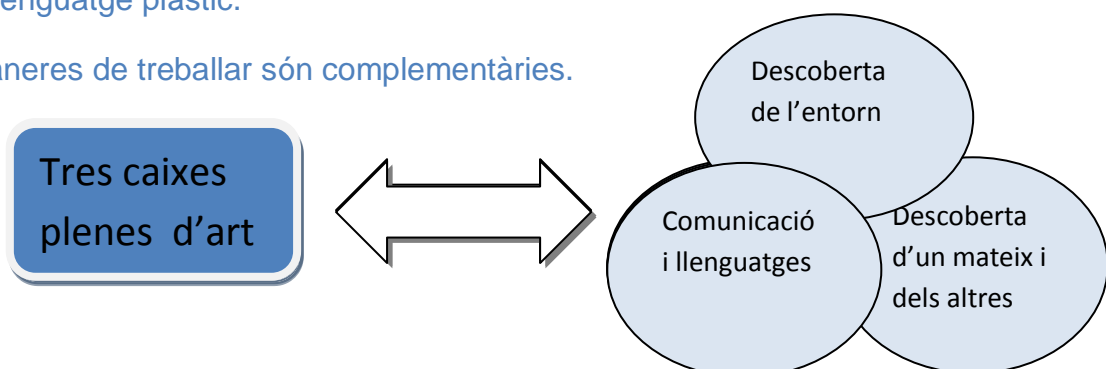
Les Tres caixes plenes d'art no es poden concebre només dins el llenguatge plàstic, encara que aquest sigui el punt més proper; volen fer servir aquest llenguatge per a descobrir i comunicar-se amb un mateix i els altres, per a descobrir i comunicar-se amb l'entorn. Però a l'hora en direcció contrària, utilitzar, treure'n profit de l'entorn, d'un mateix i dels altres per a avançar en el llenguatge plàstic.

Així, algunes de les activitats proposades i dels recursos presentats aniran en una direcció o una altra, la flexibilitat d'algunes estratègies i metodologies d' ensenyament -aprenentatge, permeten aquesta propietat commutativa:

-partir del llenguatge plàstic dels artistes per a avançar en l'assoliment de capacitats i habilitats de les altres àrees implicades.

-fer servir la descoberta de l'entorn, dels altres i d'un mateix per a comunicar-nos i desxifrar el llenguatge plàstic.

Les dues maneres de treballar són complementàries.

Són moltes les escoles que treballen aquests artistes; d'aquí el plantejament dels recursos: es pot fer servir com a complement de les activitats ja programades i al material creat a cada escola o per a iniciar-se en el treball d'algun d'aquests artistes i explorar una part del seu ampli món.

Els tres artistes plantejats en aquest projecte han gaudit d'una llarga vida (en Tàpies encara en gaudeix) plena de moltes vivències, les quals, depenent de l'època, han marcat l'estil, les tècniques, l'expressió i el missatge a transmetre de les diferents obres. Resulta inabastable treballar tots els aspectes, per això, de cada un d'ells s'ha agafat un fil conductor, un sol eix pel qual poder desplaçar-nos i anar profunditzant en l'artista: *Tàpies, les textures i els materials de l'entorn. Miró, els símbols i els colors. Picasso, els sentiments i les emocions.*

Però, tal com s'ha justificat que els nens i les nenes són un tot global, les persones i en aquest cas els artistes, també ho són i per això l'entorn, les relacions amb els altres i amb sí mateix, les emocions i pensaments, etc determinen com són, en molts casos, les seves produccions artístiques. Esdevé necessari treballar la biografia, pinzellades de la seva vida que ens permetin identificar, suposar, pensar, reflexionar, sobre com són les obres i el que ens intenten transmetre; per apropar-les als nens i nenes, que les sentin més properes, més seves.

En aquest projecte s'ha ubicat cada artista en un nivell concret d'educació infantil; tots són enriquidors de treballar en qualsevol dels tres nivells i inclús primària, però en el desenvolupament d'aquest treball, però, calia delimitar. És l'experiència professional la que ens atorgarà la capacitat d'anar més enllà i modelar, canviar, adaptar,... el material a les diferents situacions i nivells, així com a eix transversal de cada un dels autors per a desenvolupar en tot el cicle d'educació infantil.

Més que programacions es volen oferir suggeriments, propostes d'activitats àgils de llegir, d'entendre i de dur a la pràctica. Han de ser obertes per poder adaptar-se a les diferents realitats escolars i a les diferents persones que vulguin fer servir la proposta. No pot ser una programació tancada, ancorada en la temporització i a unes sessions i metodologies concretes; les caixes no complirien els seus propòsits.

Tots els suggeriments, els recursos, les propostes, els materials, les referències bibliogràfiques, les idees, etc que hi ha incloses a les tres caixes tenen una rellevància cabdal per a l'autora i creadora de *Les tres caixes plenes d'art*; amb elles vol transmetre quelcom especial que ens convidi a obrir-les, a explorar-les. I un cop obertes, siguin capaces d'embolcallar-nos i transportar-nos al món que cada una d'elles ens vol oferir.

Tres caixes plenes d'art:

Tàpies, les textures i els materials de l'entorn.

Miró, els símbols i els colors.

Picasso, els sentiments i les emocions.

Les tres caixes plenes d'art volen ser caixes actives, que no es quedin en desús. Per això cal alimentar-les i fer-les créixer dotant-la de noves propostes per a incloure-hi i també valorar-les. Amb aquesta intenció, s'ha creat un bloc, on, els mestres i les mestres que vulguin poden dir el que pensen, el que ha agradat especialment i el que es pot millorar. També compartir i afegir idees i propostes al material inicial. En finalitzar cada curs es podrà fer una revisió i, si s'escau, fer modificacions. També, a cada caixa, hi trobarem un llibret de viatge on afegir el nom de l'escola, de les persones assistents. Serà emocionant tenir un petit recull de les persones que han compartit l'interès per aquests artistes a les diferents sessions.

Cal tenir present que aquestes caixes han estat elaborades amb dedicació i il·lusió per part de l'autora; sense espònsors ni patrocinadors econòmics. El que hi ha a dins, té un valor didàctic, però també sentimental per a l'autora; l'hem de respectar i cuidar. El meu desig és que sigui un material pràctic i útil, que porti respostes i idees per a treballar aquests artistes i d'altres als i les mestres de l'escola i que generi noves propostes que puguem compartir.

Justificació i proposta per a promocionar les tres caixes:

Fa temps, havia treballat aquests artistes a l'escola i tenia la necessitat de compartir les experiències, el goig sentit a l'aula amb els infants amb les diferents experiències realitzades, del que arriben a expressar amb els treballs, del que arriben a aprendre,...

En un principi la idea proposada per a la llicència d'estudis retribuïda, va ser la d'elaborar un material per a servei de préstec al centre de recursos, però a mida que he anat avançant a l'elaboració me n'he adonat que no abastaria gaire i que no arribaria a quasi bé ningú, ja que s'ha creat una capsa per artista (amb una despesa econòmica força important) i que el préstec seria molt limitat; per tant l'objectiu primordial ja es perdia.

Juntament amb la supervisora vam revisar i desenvolupar la idea inicial i vam coincidir en la necessitat de fer el projecte més extensible, més participatiu, més proper i directe a tothom, per a què arribi a més mestres i tingui realment un paper i una funció d'aportar i recollir idees vers els artistes treballats i de promocionar i donar a conèixer el que s'ha fet durant el temps de llicència; valorant la proposta inicial ens vam adonar que es perdria en el fons d'un calaix tot l'esforç i il·lusió posats en aquesta feina.

D'aquesta manera el nou plantejament de la llicència d'estudis retribuïda serà:

- Les caixes presentades en la llicència d'estudis retribuïda, finalment, seran virtuals; a partir dels materials originals elaborats per l'autora, es crea un bloc. D'aquesta manera la promoció i arribada de tothom als suggeriments, propostes i models de materials és més eficient, còmoda i segura, ja que per al servei de préstec es necessitarien varies caixes de cada artista per Centre de Recursos Pedagògics, amb una sola caixa no és viable i les despeses generades i el temps dedicat fan inviable fer-ne més.

- Participació en simposis d'Innovació Educativa per a presentar-la total o parcialment (INNED 1, gener 2009, ja pot consultar-se a la web (www.inned1.com) .
- Publicació en revistes d'educació (proposta per a fer-ho a la revista virtual, semestral RIRE (revista d'innovació i recerca educativa, de la Universitat de Barcelona).
- Atendre propostes de mostrar i explicar el projecte als/a les alumnes de magisteri de la universitat de Barcelona.
- Apropar el projecte als diferents Centres de Recursos Pedagògics de la ciutat i no limitar-lo a un de sol. Plantejo el següent protocol a seguir, en principi, per a apropar el projecte als CRP i així als i a les mestres:
  - ✓ Enviar un email de presentació a cada un dels CRP de la ciutat, plantejant la proposta.
  - ✓ Reunió amb la persona encarregada de cada un dels CRP que mostri interès en la proposta. En aquesta reunió es mostraran els materials creats i es plantejarà, i en tot cas, es revisarà i acomodarà la proposta.
  - ✓ La proposta és:
    - Crear un monogràfic, xerrada,... d'unes 5 sessions on l'autora del projecte pugui reviure i gaudir explicant i mostrant el treball desenvolupat a les persones assistents.
    - Per això caldrà enviar invitacions i informacions als diferents centres de cada zona, amb la proposta, els dies, l'horari,...
    - Fora bo que a les persones assistents els donessin crèdits.
    - L'esquema a seguir a les sessions seria:

Tres caixes plenes d'art:

Tàpies, les textures i els materials de l'entorn.

Miró, els símbols i els colors.

Picasso, els sentiments i les emocions.

Dia 1	Dia 2	Dia 3	Dia 4	Dia 5
<p>-Presentació per part de la persona encarregada del centre de recursos.</p> <p>-les tres caixes plenes d'art . – presentació general, motivació, justificació, plantejament,... per part de l'autora.</p>	<p>-presentació,trets característics de l'Antoni Tàpies.</p> <p>-l'eix les textures i els materials de l'entorn.</p>	<p>-presentació,trets característics de Joan Miró.</p> <p>-l'eix els símbols i els colors</p>	<p>-presentació,trets característics de Pablo Picasso.</p> <p>-l'eix els sentiments i les emocions.</p>	<p>-recollida dels comentaris, propostes, preguntes.</p> <p>-valoració de les sessions i del projecte</p>
	<p>-presentació Power point de la caixa Tapiésa</p>	<p>-presentació Power point de la caixa Miróia</p>	<p>-presentació Power point de la caixa Picàssia</p>	<p>-entrega d'un DVD amb el projecte de la llicència d'estudis .</p>
	<p>-mostra i manipulació del material de la caixa Tapiésa.</p>	<p>-mostra i manipulació del material de la caixa Miróia.</p>	<p>-mostra i manipulació del material de la caixa Picàssia.</p>	<p>-proporcionar l'adreça del bloc i motivar a la participació.</p>
	<p>-comentaris, propostes, preguntes</p>	<p>-comentaris, propostes, preguntes</p>	<p>-comentaris, propostes, preguntes</p>	

- Proposar, via email o correu tradicional, als/a les mestres d'educació infantil de diferents escoles, la possibilitat de fer una presentació al seu centre, sense que hagin de desplaçar-se. La quantitat de sessions serien a pactar,així com l'horari. També els assistents podrien gaudir de crèdits.

Què hi ha a les tres caixes:

Cada una de les caixes rep un nom relacionat amb l'artista que treballa. Tenim la caixa Tapiesa, la qual guarda el material de l'Antoni Tàpies. La caixa Miróia es cuida del material d'en Joan Miró i la caixa Picàssia mima els materials d'en Pablo Picasso.

Cada una de les quals està decorada en funció de l'eix que treballa de l'artista i hi van dins d'una bossa per a millor transportabilitat .

Les tres caixes tenen l'estructura i base de treball molt semblant. Hi ha elements que es donen a les tres (biografia, coneixement de l'obra,...) però després, cada una, té aquells recursos i materials específics per a treballar el fil conductor traçat.

Es presenta un esquema dels objectius plantejats amb "Les tres caixes plenes d'art (...)". També hi ha un esquema amb els materials i recursos de cada una de les tres caixes i un altre més específic, on es concreta què es treballa a cada una de les caixes.

Tres caixes plenes d'art:
Tàpies, les textures i els materials de l'entorn.
Miró, els símbols i els colors.
Picasso, els sentiments i les emocions.

Agraïments:

- ✓ Al Departament d'Educació de la Generalitat de Catalunya, per concedir que un somni es faci realitat.
- ✓ A la meva supervisora, l'Anna Forés, perquè des del primer moment s'ha pres el projecte amb molta il·lusió i perquè m'encomana la seva assertivitat. He tingut molta sort.
- ✓ Al Jordi Joan Clavero, pel seu recolzament i creença en el projecte com a Cap del Departament d'Educació de la Fundació Miró de Barcelona inclús abans de tenir-lo desenvolupat..
- ✓ A l'Anna Gallego, que des de VEGAP ha autoritzat l'ús didàctic, no comercial, de les imatges de Picasso i Tàpies.
- ✓ A la Rosa Eva, que des de la Fundació Tàpies es va mostrar interessada i col·laboradora des de l' inici
- ✓ A l'Elena, pel seu servei en reprografia.
- ✓ A l'Ebenisteria Manzanares, per les seves aportacions de fustetes i d'altres materials i suports. També al tapisser M. Benítez, per les de robetes.
- ✓ A la Laia, la meva companya, per l'aportació bibliogràfica i musical, per ser com ets i per ser-hi sempre.
- ✓ A les dues amigues Maria José.
- ✓ A una altra amiga, l' Aurora, que em va iniciar en el plaer de l'expressió plàstica i, a regalar somriures per combatre les adversitats.
- ✓ A la Núria, pel seu acompanyament durant aquesta llicència, per les camamilles i per ser la meva amiga.
- ✓ A la Maria Jesús Creus, per ajudar-me a retrobar el camí quan m'havia perdut.
- ✓ I, molt especialment, a l'Alfonso, el company de la meva vida, al Guillem i al Genís, els nostres inquiets i estimats fills. A ells tres, perquè m'han cedit, una bona part del temps i de l'espai que els correspon de part meva.